

Sygn. akt II UK 78/14

POSTANOWIENIE

Dnia 14 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z wniosku Z. A.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 października 2014 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 26 listopada 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 listopada 2013 r. Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) zmienił zaskarżony przez organ rentowy wyrok Sądu Okręgowego w P. z dnia 28 stycznia 2013 r. w ten sposób, że oddalił odwołanie Z. A. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w P. odmawiającej prawa do emerytury w wieku obniżonym z tytułu wykonywania pracy w szczególnym charakterze.

Ubezpieczony wywiódł skargę kasacyjną od tego wyroku i opierając ją na zarzucie naruszenia przepisów prawa materialnego – art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 1988 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy, prowadzących prace pedagogiczne i wychowawcze w związku z

§ 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w związku z art. 32 Konstytucji RP w związku z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 2 Konstytucji RP, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Skarżący wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego polegającego „na ustaleniu, czy wobec braku wskazania w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 1988 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy, prowadzących prace pedagogiczne i wychowawcze (Dz.U. Nr 34, poz. 261 ze zm.) czasu, od kiedy okres pracy w charakterze instruktora praktycznej nauki zawodu może być uznany za okres pracy w szczególnym charakterze i w związku z tym dowolne uznawanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych czasu pracy instruktorów przed dniem 1 września 1988 r., tj. przed dniem wejścia w życie wskazanego rozporządzenia, jest pogwałceniem art. 32 Konstytucji w związku z art. 67 ust. 1 Konstytucji oraz art. 2 Konstytucji” oraz na oczywistą zasadność skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie i zawierać argumenty na poparcie tego twierdzenia.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty, między innymi, na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż skarżący wskazał na występowanie w sprawie istotnego

zagadnienia prawnego. Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienie prawne wymaga sformułowania takiego zagadnienia oraz przedstawienia argumentów prawnych, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Nie istnieje przy tym możliwość stwierdzenia, że w sprawie występuje zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii prawnej prezentowanej przez skarżącego i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02). Tego rodzaju sytuacja występuje zaś w sprawie niniejszej. Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 10 stycznia 2006 r., I UK 129/05 (OSNP 2006 nr 23-24, poz. 365), z dnia 10 lutego 2010 r., II UK 166/09 (LEX nr 583808) i z dnia 14 stycznia 2014 r., II UK 209/13 (LEX nr 1421811) przyjął, że okres pracy w charakterze instruktora praktycznej nauki zawodu może być uznany za okres pracy w szczególnym charakterze dopiero od dnia 1 września 1988 r., to jest od wejścia w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 1988 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy, prowadzących prace pedagogiczne i wychowawcze (Dz.U. Nr 34, poz. 261 ze zm.). W żadnym z tych judykatów nie stwierdzono, ażeby tego rodzaju regulacja naruszała jakiegokolwiek przepisy Konstytucji RP, a skarżący nie przedstawił żadnych argumentów, które mogłyby podważyć trafność poglądów zaprezentowanych w tych orzeczeniach. Należy mieć bowiem na uwadze, że art. 32 Konstytucji RP, zawierający deklarację równości wszystkich wobec prawa oraz równego traktowania przez władze publiczne, jak też zakaz dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny, nie stanowi podstawy roszczenia, które mogłoby być skutecznie dochodzone przed powołanym do tego organem. Podobnie jest w wypadku art. 67 Konstytucji RP, który zapewnia każdemu prawo do zabezpieczenia społecznego w razie pozostawania bez pracy nie z własnej woli i nieposiadania innych środków utrzymania. Przepisy te zawierają treść normatywną nienadającą się do zbudowania podstawy prawnej rozstrzygnięcia sporu o prawo podmiotowe ani nie

umożliwiają oparcia na nich orzeczenia zasadzającego (uwzględniającego) roszczenie, są więc raczej źródłem gwarancji aniżeli praw, a tym samym spełniają rolę wzorca konstytucyjnego, określającego w sposób ogólny zakres i formy zabezpieczenia społecznego. Wzorzec ten znajduje materializację w uchwalanych ustawach - wyraźnie zresztą zapowiedzianych w art. 67 ust. 2 Konstytucji RP - w których ustawodawca zwykły konkretyzuje deklarację konstytucyjną, konstruując poszczególne prawa podmiotowe (roszczenia) oraz zapewniając ich egzekucję.

Prawo do emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnym charakterze nauczyciela w systemie zaopatrzenia emerytalnego jest świadczeniem odrębnym, opartym na szczególnych warunkach (art. 32 i art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS), co nie pozostaje bez wpływu na stosowanie tego prawa. Nie każda praca dydaktyczna i nie w jakimkolwiek zatrudnieniu jest okresem pracy nauczycielskiej. Obowiązuje zasada, że to ustawa określa warunki, wymagania kwalifikacyjne i miejsce pracy, które pozwalają na pozytywną kwalifikację okresu pracy jako pracy w szczególnym charakterze i w konsekwencji samego prawa do emerytury. Instruktorzy praktycznej nauki zawodu niezatrudniani przez szkoły jako nauczyciele nie podlegali ustawie z dnia 27 kwietnia 1972 r. - Karta praw i obowiązków nauczyciela i ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela. Dopiero przepisy tej drugiej ustawy w określonym zakresie mogły być na nich rozciągnięte i stało się to dopiero 1 września 1988 r. na podstawie rozporządzenia z dnia 10 sierpnia 1988 r. Minister Edukacji Narodowej nie uczynił tego wcześniej, choć delegacja ustawowa istniała już w pierwotnym brzmieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Wprowadzając to rozporządzenie nie określił również, iżby miało ono zastosowanie do okresu przed 1 września 1988 r. Jeśli miałoby tak być, to niewątpliwie rozporządzenie stanowiłoby o tym, gdyż wyrażona w ustawie delegacja (art. 5) nie obligowała Ministra do rozciągnięcia jej na określonych pracowników, a tylko taką możliwość ustanawiała. Z tego wynika, że możliwość zaliczania okresu pracy w charakterze instruktora praktycznej nauki zawodu do okresu pracy w szczególnym charakterze nauczyciela dopiero od 1 września 1988 r. określona została ustawą (wydanym z jej upoważnienia aktem wykonawczym), a więc zgodnie z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, a nie orzecznictwem

Sądu Najwyższego, jak podniósł skarżący w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zajął już zatem stanowisko w przedmiocie problemu prawnego sygnalizowanego przez skarżącego, a że nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu, nie ma możliwości uznania, iż kwestia ta aktualnie stanowi istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Biorąc pod uwagę powyższe, nie można też uznać, aby skarżący, zarzucając jedynie naruszenie przepisów prawa materialnego w zakresie odnoszącym się do niemożliwości uznania za pracę w szczególnym charakterze zatrudnienia na stanowisku nauczyciela praktycznej nauki zawodu w okresie przed 1 września 1988 r. zdołał przekonać o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, tym bardziej że w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie ma żadnej argumentacji motywującej istnienie przesłanki „przedsądu” z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ k.p.c., postanowił jak w sentencji.